

מטעם שיש להחמיר משום כבוד התורה אף שהאיסור בזה הוא מדרבנן.

אבל א"כ הרי מפורש שלעלויי היה מותר אף למכור ס"ת ולכן כיון שקדושה דס"ת פסולה קלישא מקדושה דס"ת כשרה דמפורש בש"ע או"ח סימן קנ"ג סעי' ג' שכתב המחבר דס"ת שנמצא בו טעות דינו כחומשין הרי נמצא שהוא מכירה לעלויי לקדושה גדולה דס"ת כשרה מותר למכור ס"ת פסולין לקנות בהם ס"ת כשרה שזה מותר כמפורש במתני' שם כ"ו ע"א מכרו ספרים דהיינו גם חומשין וכדאיתא בש"ע שם סעי' ב', ואע"ג דבמתני' איתא לשון בני העיר שמכרו בע"כ שהוא גם לכתחלה דהא הבעיא מהו למכור ס"ת ישן ליקח בו חדש הוא לכתחלה כמפורש בגמ' אלמא דלעלויי בקדושה מותר לכתחלה.

אבל הוא דוקא למכור להסותר ספרי תורה הפסולים שיתן בעדם לפי סך הדמים ספר תורה אחת כשרה או שתים להקהל אז מותר וכן מותר כשיתקנו בעבור כל הס"ת אחת ^{אין} שתים ושלוש שיהיו להקהל, אבל למכרם להסותר באופן שלא יתן להקהל כלום מס"ת כשרים אסור דהא אין להם מה לעשות בהדמים דאין מותר אלא לקנות בהם ס"ת כשרה. והנני חותם בברכה כפולה,

משה פיינשטיין

סימן קיד

בדבר פירוש התורה המיוחס לר"י החסיד

בע"ה.

כ"ה אדר הראשון תשל"ו.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר דניאל לוי שליט"א האב"ד קהילת עדת ישורון בציריך.

מאחר שקבלתי בדואר של אתמול עוד מכתב איך שמר פ' מתעקש להוציא את הספר שהוא ע"ש ר"י החסיד כמו שהוא מוכרח אני להשיב תיכף אף שלא נקל כל כך מצד חולשתי ל"ע ה' יחזקני.

והנה בסנהדרין דף צ"ט תניא כי דבר ה' בזה זה האומר אין תורה מן השמים ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקב"ה אלא משה מפי עצמו זהו כי דבר ה' בזה, ומבואר בפירוש הרמב"ם ביסוד השמיני ש"משה היה רק כותב מה שנקרא לו מפי הגבורה ולפיכך נקרא מחוקק ואין הפרש בין ובני חם כוש ומצרים ושם אשתו מהיטבאל ותמנע היתה פלגש ובין אנכי ה' אלקי' ושמע ישראל כי הכל מפי הגבורה, ומפורש כן בב"ב דף ט"ו וליכא

מחלוקת בין התנאים על השמונה פסוקים אלא שלר"י ואמרי לה ר' נחמיה כתבן יהושע ג"כ בדרך הזה שהקב"ה אמר כל תיבה ותיבה ואת ואת, ולר"ש גם הח' פסוקים כתבן משה, ואיתא כן ברמב"ם פ"ג מתשובה ה"ח האומר שאין התורה מעם ה' אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת אם אמר משה אמרו מפי עצמו ה"ז כופר בתורה, ואף שבלשון הגמ' איתא רק חוץ מפסוק זה פשוט וברור שאפילו תיבה אחת ולא דוקא והוא הדין שגם את אחת אף שגם הרמב"ם לא הזכיר זה דהא טעם אחד הוא ש"משה היה רק סופר הכותב מה שאמר לו הקב"ה לכתוב, וזהו הכתיב והקרי כדאיתא בנדרים דף ל"ו, וכן אי אפשר לשום אדם אף לא לנביא להחסיר אפילו את אחת ואם חסר את אחת או יתר את אחת פסולה כמפורש ברמב"ם פ"י מס"ת ה"א ומחמת שאין אנו בקיאים בחסירות ויתירות כדאיתא בקידושין דף ל', אין כשרות ס"ת שלנו ברורה כל כך ואיכא מצד זה חלוק לדינא שבשביל חסירות ויתירות כשליכא שינוי בהענין ובמבטא אין מוציאים ס"ת אחרת כדאיתא ברמ"א או"ח סי' קמ"ג סעי' ד', ואף הנקודות שבתורה שאין בהם פסול בין אם לא נעשו אותן הנקודות בהס"ת, ובין אם נמצא איזה נקודות שאין צריכין, נמי אסור עיין בפסקי תוס' מנחות סימן רל"א כשכתב עזרא התורה עשה נקודה אמר אם יאמר משה למה נקדת אשיב הלא לא מחקתי, והוא ברייתא באדרי"ג פרק ל"ד ה"ד בלשון אחר שהוא גירסא מוטעת שאיתא אמר עזרא אם יבא אליהו ויאמר לי מפני מה כתבת כך אומר אני לו כבר נקדתי עליהן ואם אומר לי יפה כתבת אעביר נקודה מעליהן, והוא טעות ברור שכתובת התיבות שבתורה לא שייך שישאלו למה כתבן דהרי משה מפי הגבורה כתבן והמוחקן הוא בכלל כי דבר ה' בזה והוא כופר בתורה דהרי הוא כאומר שאותיות אלו לא נכתבו מפי הקב"ה או שהקב"ה החליף ואמר שמעתה לא יכתבו שתרוייהו אלו נחשבו כופרים בתורה, וגם אם אין צורך לכותבן מה יועיל מה שכתב הנקודה, עמש"כ בבנין יהושע הם דברים שלא ניתנו להאמר שעזרא הסופר לא תיקן שום דבר דשום נביא שבעולם לא יוכל לשנות שום דבר דאלה המצות שאין הנביא רשאי לחדש דבר ואף על מנצפ"ך לומר הי באמצע תיבה והי בסוף תיבה הקשה הגמ' שאין רשאי לחדש דבר, והתירוץ שכתום וחזרו ויסדום הוא בפלפולא כדכתבתי באג"מ או"ח ח"א סימן י"ד ענף א' סוף ד"ה אבל באמת, ואף עזרא לר' יוסי בסנהדרין דף כ"א דנשתנה על ידו הכתב הוא רק לענין זה ש"משה רמזה בתורה אבל לא לענין לתקן שום דבר וחם לן לומר ושרי ליה מריה לבעל בנין יהושע, אבל פשוט כהוא גירסא מוטעת אלא צריך לגרוס כהפסקי תוס' וכדחובא גם בט"ז יו"ד סימן ער"ד סוף סק"ז.

עכ"פ כל הס"ת כולה נכתבה ע"י משה מפי הגבורה

אפילו מפשרי העם לא יאמינו לזה אבל כששם ריה"ח כתוב יש לחוש שגם יותר יטעו ויעשו כופרים בתורה עי"ז ולכן ברור שאסור באיסור היותר גדול דמחטיא את הרבים. ואני הייתי אומר שלא ידפיסו כלל אף לא הדברים האחרים כי אפשר לא נבדק היטב ובפרט כי נעשה ספק גדול ממילא על כל הספר מי הוא מחברו ואף אם נמצא שם איזה דבר שנמצא בשמו של ריה"ח בספרי הראשונים אין ראיה על שאר הדברים מאחר שאיכא ריעותא גדולה כזה.

אחרי כתבי השיגו הספר ציוני של ר' מנחם ציוני ומצאתי מה שמר פ' אמר לכם שמביא זה בשם הרי"ח, אבל זה אינו מתוך כלום שודאי הוא כפירה בתורה ומי שיאמר זה הוא כפירה בתורה וגם ענין גדוף על דוד המלך, ולא ידוע לנו בברור מי הוא ר' מנחם ציוני וכנראה שהעתיק מה שנמצא באיזה ספר על שם ריה"ח בלא עיון, ואני הייתי אומר שאסור למכור ולקנות גם ספר ציוני מאחר שנמצא דבר כפירה זו וטוב לכתוב זה לגדולי א"י.

והנני ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

סימן קטו

עוד בדבר פירוש התורה המיוחס לר"י החסיד

בעה"י.

עש"ק פנחס י"ח תמוז תשל"ו.

מע"כ ידידי הגאון הגדול המפורסם מוהר"ר שלמה זלמן אויערבאך שליט"א שלו' וברכה לעולם.

ארהיב בנפשי עוז לכתוב להדר"ג באשר שבא הנידון לפני בתחלה מחמת שידדי הרב הגאון מוהר"ר דניאל לוי שליט"א ראה עוד קודם שגמר המוציא לאור שהוא תושב בעירו בשוויץ דברי כפירה בתורתנו הקדושה אשר רשעים מסיתים ומדיחים משנים דשש מאות ושבע מאות קודם זמננו ויותר העמידו בספר פירוש על חומש שהיה על שם ר' יהודה החסיד כדי להטעות את העולם ודבר אתי בטעלעפאן בדבר זה והחלטנו שיותר טוב אם אפשר לעשות בצנעא לומר להמוציא לאור שאסור לו לגמור הדפסת הספר כדי שהכופרים דנמצאים עתה לא יודעו מזה וירצו להדפיסו להטעות העולם וישלמו להמו"ל הרבה שלא יוכל לעמוד בנסיון, וכנראה לא עלה הדבר כדעתנו ולא שמע אליו וגמר הדפסתו ומכרו כבר להרבה אנשים. ואמר לי הרה"ג ר' דניאל שליט"א בטעלעפאן בשבוע זו אשר הדר"ג

כל אות ואות ממש, ומי שאומר שאיכא אפילו רק אות אחת שכתב משה בעצמו הוא כופר בתורה ובכלל כי דבר ה' בזה, וכ"ש מי שיאמר שאיכא איזה דבר שאף משה לא כתבו אלא אחרים או שבאו אחרים והחסירו זה מן התורה שהם כופרים בתורה ובכלל כי דבר ה' בזה וכשיבא אחד ויאמר שלו צוה ה' לחסר או להוסיף אפילו רק אות אחת הוא נביא השקר שמיתתו בחנק כדאיתא ברמב"ם פ"ט מיסוה"ת ה"א. וממילא מה שכתוב לפ"מ שפי' אביו דוישם את אפרים לפני מנשה הוא על משה שאפרים היה בראש דגל שא"כ הוקשה לו דהיה לו לומר ואני שמתי את אפרים לפני מנשה שלכן מסיק דיהושע כתבו או אנשי כנה"ג כתבו, הוא כפירה בתורה על פסוק זה שלא כתבו משה מפי הגבורה, ובכלל הם דברי שטות וכי משה סידר הדגלים הא הקב"ה סידרם כמפורש בקרא בפ' במדבר ככל אשר צוה ה' את משה כן חנו לדגליהם וא"כ זף לפי' אביו לא קאי על משה אלא על הקב"ה ולא קשה כלום אף במשה כתבו, ונמצא שהמזויף היה רשע ואפיקורס וגם יוטה.

וכן מע"כ דשירת ישראל על הבאר היה לא עלי באר שנכתב בתורה אלא הלל הגדול וזה היה כתוב בחומש אלא שדוד המלך הסיר שירה זו מן התורה וחיברו בתהלים הוא כפירה היותר גדולה בתורה ודברי דופי בדוד המלך והוא גרוע משום שהוא בלא טעם כלל רק כמו להכעיס. וגם ניכר שם שכופר בנס דבארה של מרים דהיה זה הבאר שאמר שירה עליו, והוא מפרש באריכות שהיו חוקרים אנה באר מים טובים וקרים וטוב לחנות עליו, שזהו גם כפירה בהמסעות שהיו רק ע"פ ה' ולא בשום חשבונות בני אדם אף לא של משה וכמפורש בקרא, ובכל שנות המדבר שתו רק מבארה של מרים, והוא כנראה כופר בזה.

וכן מע"כ בדבר עציון גבר דשל אדום היה לא מצד שהיה מארץ אדום אלא שהיה זה של מהיטבאל בת מטרד שהיה עיר שמביאין שם הזהב והיה זה קודם שמלך שאול ולכן כתבו בימי כנסת הגדולה בחומש שלא תתמה איך בא עציון גבר לאדום, הרי הוא הכפירה שפרשת ואלה המלכים שבוישלו כתבו אחר כך שהוא כפירה בתורה ובנבואה, וכבר הביא באבן עזרא מאפיקורס אחד בשם יצחקי שאמר כי בימי יהושפט נכתבה זאת הפרשה ומסיק האבן עזרא חלילה חלילה שהוא כמו שדבר על ימי יהושפט וספרו ראוי להשרף, ונמצא שכבר הוא דין פסוק מאבן עזרא שצריך לשרוף ספר כזה, ואיך נדפיס עתה מחדש ספרים אחרים בכפירה זו, וספר זה עוד גרע כי הרי הכופרים הרשעים זייפו זה בתוך ספר שנקרא על שם ר' יהודה החסיד כדי להטעות את העולם בהסתה והדחה כזו שגם ריה"ח אמר זה לכן פשוט שאסור להדפיס ספר זה ועוד גרוע הוא מספרי מינים שיש המין המחבר כתוב עליו. שהרבה